

Dieven in officiersuniform

Luitenant Willy Strathmann

Luitenant Willy Strathmann van Koblenz, die gedurende lange tijd adjudant van de legertelefoonafdeling nummer 194 was, schitterde in de schone en kogelvrij etappe ook als een bedorven, pervers officier en gemene soldatenbeul. Hij was een lange, slanke mijnheer, voor in de dertig, beeldde zich ongemeen veel in van zijn officierseer, terwijl hij zeer afstak bij de andere deftige officieren der afdeling, waaronder in het bijzonder de leider, de Wurtembergse ritmeester Vrijheer van Lesprechting, die wel streng was op dienst, maar anders in elk opzicht een vlekkeloos karakter had en een goede overste was.

Luitenant Strathmann, die zoveel opsneed van zijn officierseer en de manschappen en onderofficieren steeds op de hielen zat, schafte zich natuurlijk een Gentse oorlogsvrouw aan, dat kon er nu nog door, want dat deed iedereen, maar begon ook spoedig een echte smokkelhandel naar Duitsland met waren, die hij aan de arme burgerlijke bevolking en aan de sukkelaars van soldaten ontstolen had. De waarden die hij naar Duitsland "afschoof" liet hij gedeeltelijk door zijn ordonnans Quirin bij de Gentse winkeliers "opeisen" of hij stal ze zelf in de kantine van de Duitse soldaten! Dikwijls gebeurde het ook, dat hij waren "kocht", maar hij vergat ze te betalen.

Iedere zondagavond richtte hij dolle drinkgelagen in bij de officieren der afdeling; hun casino was op de hoek van het Laurentplein en de Vlaanderenstraat. De wijn, champagne en likeuren, die hij en zijn zuipgenoten bij die gelegenheid door hun keel goten, moest de ordonnans Quirin bij de Gentse burgerlijke bevolking "voor gekwetste en zieke soldaten" gaan opeisen. Toen deze Quirin, die een doodeerlijke jongen was, op zekere dag de zwendelarijen en de diefstal van zijn meester aan het licht wilde brengen, werd hij onmiddellijk afgelost om naar het front gezonden te worden. Luitenant Strathmann liet toen zijn broer bij middel van een militaire reiskaart naar Gent komen, om daar voort te doen met het stelen en "opeisen". De pakjes met levensmiddelen die vanuit Duitsland aan de manschappen van zijn afdeling gezonden werden, verdeelde hij onder de officieren van zijn afdeling en hij nam het beste gedeelte voor zich. Hij had voor hem en zijn collega's te Merelbeke een zeer fijne villa doen leegmaken en er de bewoners uit gejaagd. De villa werd ingericht als zomerverblijf en iedere namiddag na het eten, trok luitenant Strathmann er naartoe. Daar kweekte hij voor zijn privaat gebruik geiten en ganzen, die gevoederd werden door een bijzondere ordonnans. Toen kapitein Fein, commandant der afdeling en tegenwoordig postdirecteur te Stuttgart, op zijn aandringen voor hem naar het IJzeren Kruis van eerste klasse vroeg, werd dit bij het legercommando 4 van Tielt geweigerd. Maar de man met de "officierseer" wist zich te verhelpen. Hij reed per auto naar een bouwafdeling die in het bereik van het vijandelijke vuur lag en liet zich om deze reden nog eens

aanmelden voor het zo zeer begeerde IJzeren Kruis van eerste klasse... En hij kreeg het!

Maar op zekere dag werd zijn ordonnans aangehouden met een hele voorraad lijnwaad, die hij was gaan "opeisen" en die ten profijte van luitenant Strathmann naar Duitsland moest gezonden worden. Maar aangezien deze nu eenmaal officier was, werd hij niet gestraft. Men vroeg de heer luitenant Strathmann naar zijn erewoord van officier, hij moest bevestigen, dat hij deze in beslag genomen artikels niet naar Duitsland wilde zenden, maar dat hij van plan was, ze aan de kostprijs aan de soldatenkantine van de afdeling af te leveren. Er was kwestie van enige honderden handdoeken en tafeltapijten.

De man met de zo rekbare "officierseer" gaf zonder verpinken zijn woord van eer. En daarom kreeg hij dan ook onmiddellijk zijn in beslag genomen goederen terug. Hij lachte met het gegeven woord en zond de partij naar Duitsland ten voordele van zijn nooit voldane geldzucht.

Dat was nu luitenant Willy Strathmann van Koblenz, die zo zeer wist uit te pakken met de eer van officier en het IJzeren Kruis van eerste klasse.

Hofbouwmeester Wilhelm Mackensen

Hofbouwmeester Wilhelm Mackensen was vroeger noch bouwmeester noch iets anders in het vak geweest, toen hij zich in de schone stad Gent niet minder dan zes maal zelf voorstelde om tot luitenant bevorderd te worden en hij kon zelfs niet eens het getuigschrift van middelbaar onderwijs voorleggen. Doch daar hij eens geholpen had bij het bouwen van een kursaal in het vorstendom Lippe-Detmold werd hij door de vorst "hofbouwmeester" benoemd. Wat deze "onderscheiding" of "bevordering" aan klinkende munt kostte, dat heeft de rijke heer Mackensen nooit verklapt.

Daar hij niet zo slim dan wel ziekelijk eergierig was, had hij niet genoeg met deze dure titel. Hij streefde naar iets hogers en hij bespeurde in de vreselijke mensenslchting de lang verwachte gelegenheid om zeer hoog op te klimmen op de maatschappelijke ladder. Niettegenstaande zijn 45-jarige ouderdom, was hij nog zo heldhaftig en vaderlandslievend, dat hij zich als oorlogsvrijwilliger bij het bataljon 10 Hannover ter beschikking stelde.

Bij middel van geld en goede betrekkingen bracht hij het er ook spoedig toe, de ene bevordering na de andere te verkrijgen en toch vrij te blijven van de gevaarlijke plaatsjes. Toen hij dan op zekere dag een transport van postpakketjes voor de soldaten van Hannover naar Sedan moest begeleiden, steeg zijn geluksster met duizelingwekkende snelheid in de hoogte en schitterde weldra aan de blauwe

hemel van onderscheidingen en bevorderingen. Hij werd officier-plaatsvervanger benoemd, daar hij aan het front geweest was! Het spreekt vanzelf, dat hij vanaf die datum nog meer opgezwollen werd.

In oktober 1915 is het dan ook gebeurd. Hij kwam nu nog nader bij het front, namelijk in de schone stad Gent, die tot bij de periode van de terugtocht in 1918, nog 60 km achter de levensgevaarlijke kanonnen van de verbondenen lag. Hij kwam daar in de Baudirektion 4, waarvan wij in een ander hoofdstuk afzonderlijk spreken, en die door de gewone soldaten en de mensen, die over de toestanden ingelicht waren, nooit anders dan de "Dieven- en Zwijnendirectie" genoemd werd.

Zijn eerste heldendaad was, niettegenstaande het streng verbod burgerlijke titels te gebruiken, een plaatje op de deur van zijn bureau te hangen met de in het oog springende woorden: "Hofbouwmeester Mackensen". Daar hij zich kolossaal veel van deze titel voorstelde moesten zijn ondergeschikten hem steeds met de naam: "Heer hofbouwmeester" aanspreken. Degene, die uit kwade wil of uit vergetelheid vergat hem zo te betitelen, mocht in het schone Gent zijn matten oprollen.

Zijn tweede heldendaad bestond hierin, dat hij een bijzonder schoon portret van de generaal veldmaarschalk goed zichtbaar op zijn schrijftafel tentoonstelde en het versierde met bloemen. Hij beweerde namelijk bij iedere gelegenheid

dat hij een bloedverwant van deze beroemde held der doorbraken was. En wanneer hij deze nooit bewezen bewering uitsprak, vergat hij nooit, zijn gezicht de uitdrukking te geven van het met moeite verborgen leed, dat hij uitstond, door tegenover deze grote bloedverwant slechts een viooltje te zijn, dat in de verborgenheid moest bloeien.

Zijn derde heldendaad was, de luitenant Andzrejewski van Berlin-Tempelhof, die gedurende de hele oorlogstijd adjudant van de Baudirektion 4 was, volgens alle regels der kunst in de doeken te wikkelen. Dat was op zichzelf niet een zo zwaar werk daar de luitenant "Anschi", niettegenstaande zijn dik hoofd en echt doghondgezicht het poeder niet uitgevonden had. Hij wist wel hoe hij oude landstormmannen, die vergeten hadden te groeten, moest aanbrullen en met de fameuze luitenant Roth en andere epaulettendragers samen met hoeren razende slampamperijen en dolle orgieën moest inrichten, maar voor zijn werkelijke dienst was hij geen cent waard. Hij was echter de man, die hofbouwmeester Mackensen voor het uitvoeren van zijn plannen nodig had, en gebruiken kon.

Met de hulp van "Anschi" vloerde de intrigant en ladderklimmer op zijn gemak de toenmalige leider der afdeling I van de Baudirektion 4. Dat was namelijk de oude, reeds krakende regeringsraad von Penz van Potsdam, die zijn oudachtige dochter naar Vlaanderen had doen komen, om ze in een Duitse kaasfabriek onder te brengen.

Toen von Penz aan de deur gezet was, liet de heer Mackensen zich neer op de troon van de afdeling I en begon daar te organiseren naar zijn geliefd slagwoord: "De zaak moet groots voorgesteld worden!"

Op zijn aandringen werd heel het etappengebied van het vierde leger, niettegenstaande de mangel aan manschappen, overstroomd met commando's, die het hout moesten vellen. Er werd op echt vandalistische wijze te werk gegaan in de kleine en sobere Vlaamse bosjes. De schone reeksen oude populieren en beuken, die de dreven en staatsbanen overschaduwden, de reuzen van de Vlaamse landschappen, de eiken en beuken der tuinen en dromerige parken, alles werd onbarmhartig neergeveld. Onder andere werd de staatsbaan, die 45 km lang was, van Gent naar Geraardsbergen ineens beroofd van haar schone grote olmen. Daar al deze vermoorde bomen wegens het moeilijke transport niet konden gebruikt worden, lagen ze daar nog bij het einde van de oorlog op dezelfde plaats, waar men ze neergekapt had. Maar tegenwoordig zijn er nog mensen in Duitsland, die erover verwonderd zijn, dat de Belgen spreken over de Duitse barbaren.

Onder de heerschappij van de heer Mackensen werden er dagelijks 120 wagons hout uit Duitsland naar Gent gebracht. Slechts het kleinste gedeelte ervan werd echter gebruikt. Toen de laatste Duitse troepen 's avonds van de 10^e november 1918 Gent verlieten, lagen er nog 30.000 m³ hout

in het magazijn van de Baudirektion 4 opeengestapeld. Naderhand hebben de Belgen dit hout weggebracht.

Mackensen was de man van de grote cijfers. Hij opereerde met deze cijfers op het geduldige papier op zulke wijze, dat zelfs het Lüdendorffse leugensysteem er niet bij te vergelijken was. Dit deed hij met als doel, de bazen het hoofd te doen verliezen bij zijn Amerikaans inrichterstalent en ook om vele onderscheidingen te ontfoetselen. Van de zaak, die hij eigenlijk te besturen had, kende hij niets. Gedurende de hele tijd van zijn verblijf te Gent, dat meer dan drie jaar duurde, heeft hij zich niet eens de moeite gegeven, de commando's, die onder zijn bevel stonden en buiten de stad werkzaam waren, te gaan bezichtigen. Hij liet zich slechts "berichten" geven. En deze rapporten waren altijd goed, wanneer ze maar zeer grote cijfers opgaven. "Gelogen als geschreven", dat was de leidende gedachte bij al deze rapporten, die slechts tot doel hadden, de hoogste militaire besturen zand in de ogen te strooien en kastelen in de lucht voor te toveren. Zijn afdeling heeft zoals overigens de hele baudirektion, dank zij haar rijke hulpmiddelen en de reusachtige organisatie en voor alles de talrijke vakmannen ook werkelijk grootse en bewonderenswaardige uitslagen verwezenlijkt; maar dat is ook heel natuurlijk. Deze uitslagen zijn echter hoegenaamd niet te danken aan de werking van de trotse Mackensen, niettegenstaande hij zich in het fotoalbum van afdeling I, dat gemaakt werd op zijn bevel, liet voorstellen als een flinke kerel.

Zijn rechterhand was een korporaal Kahn, die in vreedstijd te Hannover in het bouwvak was, en die door Mackensen naar Gent geroepen werd. Hij was zijn toeverlaat, die de onderofficieren en manschappen van de afdeling standvastig beloerde en 's avonds met de heer Mackensen geheime besprekingen had. Deze Kahn was ook dezelfde man, die de arme Belgen, die werkzaam waren bij het houtmagazijn van de Baudirektion 4, behandelde als vee. Zijn uitgezocht genoeg bestond hierin, dat hij 's avonds na het werk de arme sukkelaars beloerde, die een beetje brandhout wilden meenemen naar huis. Hij kwam hen tegemoet met een zware knuppel in de hand en sloeg hen daarmee op het hoofd, zodanig dat ze in vele gevallen voor dood neervielen en bleven liggen. Het is spijtig te moeten zeggen, dat bij deze behandeling altijd nog enige mannen te vinden waren om hem te helpen. Want niettegenstaande hij wapens had zou hij het alleen niet aangedurfd hebben een Belg te slaan. Daar hij zo flink en moedig was, zorgde zijn heer en meester Mackensen ervoor, dat hij spoedig het IJzeren Kruis kreeg en tot onderofficier bevorderd werd.

Mackensen, die bij zijn ondergeschikten slechts de "koordendanser" genoemd werd, kon ook voor hen een toegenegen meester zijn, wanneer ze zich ertoe leenden, hem bij zijn gedurige en aanzienlijke transporten van levensmiddelen naar Hannover een handje toe te steken. De leiders van de commando's die op het platteland werkten, hadden opdracht gekregen, niet alleen zoveel hout mogelijk te vellen, maar ook iedere week veel boter, hesp, smout, spek

en andere goede en schone artikelen aan hem te leveren. Degene, die niet genoeg van deze leveranties inbracht werd "ongeschikt" geacht voor zijn dienst, en hij mocht vaarwel zeggen aan de schone stad Gent. Voor de goede leveranciers deed Mackensen de ogen dicht. Ze mochten dan voor eigen rekening beginnen stelen en bedriegen en ze werden door hem nog daarbij bevorderingen en onderscheidingen beloofd.

Hijzelf reisde ook dikwijls naar Hannover en bracht vandaag voor de manschappen vele presentjes mee, die hij dan ook met lachend gezicht en een warme handdruk verdeelde. Daar hij echter vreesde, dat de toegenegen manschappen hun maag zouden bederven door het verorberen van chocolade, cakes, conserven en andere fijne eetwaren, besloot hij dan met zwaar gemoed, deze maar zelf op te stapelen in zijn kwartier. De manschappen hadden dan het recht zich dik te eten aan de notaboekjes, het briefpapier en de potloden, die hij ook meebracht.

Het kwartier, waar Mackensen woonde, verborg een heel levensmiddelenmagazijn. Grote massa's boter, smout, eieren, spek, gerookte hesp, worst, wijnen en likeuren wachtten daar hun beurt af om naar Hannover gezonden te worden. Daarbij was er nog een magazijn van leer, scheerzeep, zinken emmers, enz.

Iedere week werd een man van Mackensen's afdeling beladen met deze voorraden en hij zond de man op dienstreis

naar Hannover bij de familie Mackensen. Zijn verlofgangers werden ook door hem zodanig beladen, dat ze er bijna onder bezweken; de pakjes moesten ze afgeven bij hem thuis of bij zijn verloofde. Ten einde de verlofgangers zoveel mogelijk te kunnen meegeven, verbood hij hen onder bedreiging van het afnemen van hun verlof, voor gelijk welke kameraad een pakje mee te nemen naar Duitsland. En wee de verlofganger die niettegenstaande het strenge verbod, toch het hart had een pakje mee te nemen. Hij had uitgediend op zijn postje bij de Baudirektion.

Daarbij was Mackensen nog verzamelaar van postzegels. Zijn lievelingswerk was, buiten de jacht op de vrouwen, deze op het wild, en daarbij werden altijd een heleboel soldaten gebruikt om het wild op te jagen. Wanneer dan de vangst goed geweest was, moest een man met het geschoten wild op "dienstreis". Maar daar al deze dienstreizen van de manschappen op de duur de massa's levensmiddelen niet meer konden wegbrengen, zocht hij een beter middel, om voor zichzelf en de bevriende officieren in het groot naar Duitsland te kunnen smokkelen. Daarbij werden de beroemde "geweigerde houtzendingen" die van Duitsland het goede timmerhout binnenbrachten en waarvan de Baudirektion 4 voor de ene of andere reden geen ontvangst wilde nemen, aan het werk gesteld. Deze geweigerde houtzendingen werden dan op bevel door de manschappen zodanig verladen, dat ze een grote tussenruimte overlieten in de wagons; deze ruimte werd dan opgevuld met waren die Mackensen en zijn vrienden in de etappe Gent bijeen geroofd

waren. Niettegenstaande gedurende de oorlogsjaren vele van deze "geweigerde houtzendingen" naar Duitsland rolden, kwam geen militaire politie tussen en ook het tolbestuur van Herbesthal kwam niet achter het bedrog. Maar Mackensen en zijn vrienden deden schitterende zaken.

Bij de jacht op de vrouwen stond Wilhelm Mackensen zelfs niet in de schaduw van de beruchte krijgsauditeur dr. Hanfft en van de andere Gentse etappenhelden. Hij was echter in dit opzicht niet kieskeurig en schoot op alles wat zijn geweerloop voorbij huppelde. Zelfs nam hij de vrouwen, die pas ontslingerd waren uit de armen van een gewone landstormman. Er was echter geen enkele vrouw, die geld van hem kon loskrijgen! Op dit stuk was hij streng. Voor het overige kwam het er niet zo nauw op aan en schaamde hij zich niet te gaan verkrachten.

Hij spaarde zelfs niet eens de reeds oudachtige huishoudster van zijn kwartier in de Henegouwenstraat. Gedurende een zekere nacht brak hij de deur van haar slaapkamer open en in zijn hemd drong hij binnen. Het vreselijke geschreeuw van de overvallene wekte de geburen en de mensen op straat bleven staan. Daarmee werd zijn aanval gestuit.

De dochters van de kuisvrouw, die bij hem het bureau in orde hield, reserveerden hem een beter onthaal. Hij deelde zijn liefde in twee en om zich dankbaar te tonen placht hij met hen gedurende de zomer schone uurtjes door te brengen in

een prieeltje bij Claeys te Drongen. De beide zusters hadden elk hun beurt. En ze hebben altijd zijn flinkheid geprezen.

Mackensen's specialiteit bestond in de verkoop van brandhout aan de Belgen tegen betaling met fraudegeld. Iedere klant, die brandhout wilde kopen, moest afzonderlijk op zijn bureau komen. De mannen en oude vrouwen kregen het briefje, dat hen recht gaf om brandhout te kopen, tamelijk snel. De jonge vrouwen en meisjes, moesten zich daarentegen veel langer in de kamer van de heer Mackensen ophouden. Hij onderzocht bij hen met de grote hand – hij had een buitengewoon grote hand en zeer geoefende vingers – of ze wel onderrokjes aan hadden. Bij de cliënten, die niet al te veel schreeuwden, werden zijn onderzoeken nog dringender, en diegenen die voor de deur stonden te wachten moesten maar geduld hebben. Daar bijna iedere cliënte met rood hoofd, hijgende adem en in wanorde gebrachte kleren uit Mackensen's bureau kwam of buitenstortte, waren zijn onderzoeken op de duur een publiek geheim. Heel Gent sprak erover en de deftige ouders durfden hun dochters niet meer naar de Baudirektion zenden om brandhout te kopen. Maar niettegenstaande dat, vond Mackensen nog altijd slachtoffers.

Voor wat het gouden geld betrof, waarmee de Gentenaars hun brandhout moesten betalen, daarover werd door een soldaat stipte boekhouding gevoerd; iedere 10 dagen moest het geïnde geld aan de heer Mackensen afgegeven worden. Deze bedragen gingen van duizend tot tweeduizend mark.

Mackensen moest eigenlijk dit gouden geld afleveren aan het bestuur van de Baudirektion 4, die het dan verder afgaf bij de veldkrijgskas van de etappeninspectie. Maar de hofbouwmeester Mackensen leverde echter nooit meer dan het derde gedeelte van het geld af. De andere twee derden hield hij voor zichzelf en gaf daarvoor papiergeld in de plaats. Ten einde echter de met allerlei onderscheidingen versierde bedrieger altijd zonder gevaar te kunnen verklikken, had de soldaat, die het gouden geld aan Mackensen moest afleveren, ieder goudstuk opgeschreven en er bovendien nog op een bepaalde plaats aan gekrabd. Op deze wijze konden hij en zijn kameraden altijd juist vaststellen, hoeveel gouden geld Mackensen opzij schoof. En de diefstal bedroeg nooit veel minder dan de twee derden van het ontvangen geld. Daar de eerlijke Mackensen niemand vertrouwde, mocht men slechts brandhout verkopen in zijn aanwezigheid. Wanneer hij in verlof of op dienstreis was, mocht er geen brandhout verkocht noch gouden geld aanvaard worden.

Het gestolen goud bracht hij zelf in zekerheid. Hij reisde daarom dikwijls "voor de dienst" naar Hannover. Negen maal op een jaar tijd!

Voor kleine meisjes die zich verheugden in zijn genegenheid en geen tegenstand boden bij het onderzoek van de onderrokjes, kon hij uiterst liefvallig zijn. Hij gaf hen namelijk gestolen goudstukken, waarmee ze brandhout konden kopen. Op deze wijze gebeurde, dat de soldaat, die de boekhouding van de goudvoorraad in handen had, dikwijls

goudstukken kreeg, die hij reeds lang met een teken voorzien had, en die steeds weer in de handel kwamen.

Mackensen had echter ook lieve vriendjes bij de mannelijke Gentenaars. Deze ontvingen op zijn bevel hele scheepsladingen vol brandhout en zonder gouden geld. Daarvoor moesten ze hem echter de prijs in papiergeld, jonge meisjes, levensmiddelen en postzegels leveren. Zulke bevoordeligde brandhoutcliënten waren bijvoorbeeld Van Sylls van de Nieuwe Cirk en Koninck van Ledeborg.

De chef van de generale staf der etappeninspectie, de kolonel von Müller, tegenwoordig generaal-majoor buiten dienst, die in militaire zaken zeer correct was, verbood op zekere dag de heer Mackensen het onrechtmatige paraderen met epauletten van officier-plaatsvervanger en voegde er de zeer vierkante bemerking bij: "Ik ken alleen een onderwachtmeester Mackensen!"

Daarover was de hofbouwmeester woedend, maar hij had zich te schikken. Hij kon het niet onder zich krijgen en kreeg er bijna de tering van. Met de hulp van de adjudanten "Ansch" en vele vette pakjes voor de toonaangevende heren van het groot hoofdkwartier, heeft hij het toch gearrangeerd. Op zekere dag werd hij, de onontwikkelde zonder het minste diploma, volgens het oude slagwoord: "Ruim baan aan de flinke klachten" (zie onderzoek van de rokken en het stelen van het gouden geld) benoemd tot privaat bediende als

"bouwmeester tot nadere orders", en toen kreeg hij een paar dikke epauletten en een nog betere wedde.

Toen hij dat bereikt had verzamelde hij al zijn krachten om zoveel onderscheidingen mogelijk te ontfutselen. Met het oog op zijn flinke werking (zie onderzoek van de rokken en diefstal van gouden geld) bleef het Duitse vaderland hem niets schuldig. Het versierde zijn eerlijke heldenborst niet alleen met het IJzeren Kruis van tweede klasse, doch ook nog met vier andere onderscheidingen en orden. En op de duur wist hij het ook nog zo te schikken, dat men hem de zogenaamde boteronderscheiding, het IJzeren Kruis van eerste klasse, gaf. (De frontsoldaat placht te zeggen: "bommen en onderscheidingen komen van boven en treffen de onschuldigen!")

Bij de terugtocht zelf had hij zich zeer dun gemaakt en dook bij de Baudirektion 4 eerst weer op, toen zij zich te Munster in Westfalen bevond. Daar redde hij dan van zijn schatten nog wat er te redden was.

Tegenwoordig zit hij weer in de schone Leinestad Hannover, en denkt met bedroefd gemoed aan de schone Gentse tijd, de malse onderrokjes en de ongestrafte gouddiefstallen...

Ritmeester Otto Rau

Ritmeester Otto Rau van Charlottenburg, Dernburgstraat 26, tegenwoordig bezitter van een groot buitengoed te Bomst aan de Duits-Poolse grens, was gedurende de grote tijd

directeur van het klerendepot van het vierde leger, dat ondergebracht was in het Zuidstation. Al de kledingstukken van het hoofddepot te Bonn, dat later naar Wittenau verlegd werd, werden voor de in Vlaanderen verblijvende troepen naar daar gezonden, alsook al de voorraden van stof, die in het gebied der etappe Gent of in de grote fabrieken van Rijsel, Roubaix, Tourcoing en Moeskroen voor legerdoeleinden in beslag genomen waren, en moesten dienen om in Duitsland tot uniformen verwerkt te worden.

Ritmeester Otto Rau was uiterst spaarzaam in het besturen der goederen, die hem vanwege het leger toevertrouwd werden. Wanneer er kwestie was van een in vossen gehulde Duitse frontsoldaat een paar goede laarzen, een nieuwe broek of een propere tuniek te geven, dan moest de arme duivel, volgens de bepalingen van de legerintendantuur, eerst een hele reeks goed ingevulde bewijzen tonen, waarbij de oversten verzekerden, dat de kleren of schoenen van de aanvrager werkelijk geheel afgedragen en niet meer te herstellen waren. Wanneer één van deze bewijzen ontbrak of wanneer niet alles naar de letter nageleefd was, barstte een vreselijk "Donnerwetter" los boven het hoofd van de in lompen geklede vaderlander, die op het front voor het Duitse vaderland gedurig moest discussiëren met de dood. Hij mocht terugkeren en met zijn oude versleten vossen weer zijn regiment vervoegen, dat hier of daar in een hoek van Vlaanderen onder het vreselijk vuur van de verbonden lag.

Ritmeester Otto Rau was echter niet zo spaarzaam en gewetensvol, wanneer er sprake was van het profijt van zijn eigen zak. Hij was uiterst breed en zond vele ijzerwegwagons goede, nieuwe en fonkelnieuwe stoffen, die hij bij de Belgen en Fransen "voor legerdoeleinden" gestolen had, naar het ene of het andere plaatsje in Vlaanderen om het dan bij gelegenheid in alle stilte, onder een valse verklaring naar Duitsland te sturen en daar aan woekerprijzen op de markt te brengen.

Eens heeft hij echter een vreselijk ongeluk tegengekomen met deze verzending. Een van zijn wagons verbrandde tussen Luik en Herbesthal en heel de voorraad stoffen, die er in verborgen zat, was verloren. Toen Rau het bericht van de brand kreeg, die hem vele duizenden marken kostte, sprong hij bijna uit zijn vel, dat een treffelijke balg omsloot, en nu eerst begon hij de arme frontsukkelaars naar de duivel te jagen, wanneer hun bewijzen voor het verkrijgen van uniformstukken niet geheel in orde waren.

Bij de grote opeisingen van stof in de steden van Noord-Frankrijk was hij meestal zelf tegenwoordig, en hij deed deze opeisingen op eigen hand. Hij was echter dikwijls gedwongen zijn bureauchef mee te nemen. Dat was de onderofficier Alexander Freund van Berlijn, die hem in het geheim het "Jodenkind" noemde, en die hem uit hoofde van zijn rechtvaardigheid steeds in de weg stond. Rau nam deze onderofficier mee, maar van zohaast hij in een fabriek aan het opeisen ging, stuurde hij de ongewenste gast met een

opdracht naar een andere plaats, ten einde hem te beletten, de roofpartijen van zijn ritmeester te controleren.

Rau liet echter ook de Gentse klerwinkels en confectiehuizen uitplunderen, natuurlijk ook voor legerdoeleinden! De Gentse firma's d'Havé de Mulder, D'Heyer de Mayer, Nagels & Esders kunnen zeker een lied zingen van de opeisingen van ritmeester Rau. Ook de firma Thieme in de Zonnestraat, die anders de uniformen voor de bedienden van de Belgische IJzerenweg leverde. Zij was in het bezit van grote stapels overjassen en fijne mansstoffen, die ritmeester Rau op een ongelooflijk korte tijd wegtoverde. Officieel voor legerdoeleinden! In werkelijkheid dienden zij, voor het grootste gedeelte, voor Rau's dievensysteem. Hij liet namelijk de beste overjassen en de fijnste stoffen onmiddellijk achter slot en grendel leggen. Maar niettegenstaande de gewone soldaat of de onderofficier geen toegang had tot die voorraadschuur en er geen duimbreed stof naar Duitsland gezonden werd om voor het leger verwerkt te worden, smolten de voorraden toch zozeer, dat er na korte tijd niets meer van overbleef.

De eigenaar van de reeds besproken firma d'Havé de Mulder, die voor het Duitse leger zandzakjes maakte en daarvoor uit dankbaarheid procenten betaalde aan de ritmeester Rau en hem dikwijls in zijn villa te Sint-Amansberg uitnodigde, moest ook op een ander terrein voor hem bloeden, om zijn gunst te behouden en de belangrijke leveranties aan het Duitse leger voort te kunnen zetten.

Voor dezelfde reden moest de ververij van Destelbergen grote massa's beste en duur fluweel voor zijn privaathandel leveren.

Rau deed niet alleen mansstoffen, maar ook alle mogelijke damesstoffen voor oorlogsdoeleinden opeisen. Er werden – en dit kan ik bewijzen met originele opeisingsbons die ik in handen heb – door hem zulke voorraden van allerfijnste damesstoffen opgeëist, dat het bedrag ervan in de miljoenen loopt; het leger heeft hierbij nooit baat gehad. Er waren honderduizenden meters fijne zijde bij!

Rau gaf toe, dat sommige van deze gestolen stoffen niet te gebruiken waren; hij verzond en verkocht ze dus voor eigen rekening en zond de gemene kwaliteiten naar Bonn of naar Wittenau.

Een trouwe kameraad en mededief bij zijn duistere zaken was de onderofficier en latere reserveofficier H. F. Schäfer, die te Schlüchtern in Hessen-Nassau een lakenfabriek heeft en gedurende de oorlog samen met Rau dienst deed in het klerendepot van het Zuidstation te Gent. De trouwe ritmeester beloonde de onderofficier met grote massa's kosteloze stoffen. Hij deed ook de ontzaglijke voorraden, die in de fabrieken in Noord-Frankrijk gestolen werden, naar de fabriek van Schlüchtern sturen, om ze daar te bewerken en te doen scheren, teneinde ze voor uniformen te kunnen gebruiken. Deze stoffen verloren daar ongelooflijk veel aan breedte en lengte. De intendantuur mocht echter geen

bewijzen in handen hebben over dit veredelingsproces van de stoffen, en daarom betaalde Rau zijn handlanger niet in klinkende munt, doch met stoffen. En Schäfer had het ook liever zo. Want de stoffen, die hij als loon ontving, hadden een veel grotere waarde, dan wanneer men zijn veredelingswerk met gouden staven betaald had.

De trouwe ritmeester wilde ook zo weinig mogelijk met de intendantuur te zien hebben. "Deze strontventen", placht hij te zeggen, "willen altijd afrekeningen en boekhouding hebben. Maar de duiven hale hen!" Hij had ook overschot van gelijk. De intendantuur had hem namelijk op zekere dag een categorisch bevel gegeven, alle opeisingen voor het klerendepot stipt in een boek te schrijven en ook rekening te geven van het verdwijnen der in beslag genomen stoffen.

Dat kon hij dit bestuur niet vergeven. Maar hij bedroog ze toch, daar hij het bevel slechts gedeeltelijk nakwam en slechts kleine hoeveelheden inschreef terwijl hij op handige wijze zijn troebele boekhouding deed "kloppen".

Ritmeester Rau was een echte jodenvervolger, maar ook allesbehalve een vriend van oversten en collega's in het algemeen. Wanneer hij met zijn ondergeschikten over dezen sprak noemde hij ze slechts: "lummel", "zwijnstand", "luiszak" of "strontvent" zonder acht te geven op hun rang noch ouderdom.

Zijn onmiddellijke overste was ritmeester Schulze, die het bestuur had van het hoofddepot te Bonn en later te

Wittenau. Wanneer Rau met zijn manschappen over hem sprak noemde hij hem slechts "de strontschulze". Wanneer een of ander bevel van deze ritmeester binnenkwam in het bureau van Rau was zijn eerste vraag aan de bureauchef: "Zeg eens onderofficier, wat wil de strontschulze nu weeral?"

Eens stond eerste luitenant Kühn, die vóór de fameuze Blumenreuter, chef was van het gezondheidsdepot 4 te Gent, wachtend voor de deur van het bureel bij ritmeester Rau. Deze, die zich juist gestoord voelde in een van zijn zwendelarijtjes, knorde en vroeg zijn onderofficier: "Zeg eens, vraag aan die luiszak eens, wat hij van mij moet hebben?" De onderofficier kwam terug en zegde dat de eerste luitenant hem zelf zou willen spreken. Toen antwoordde Rau nog woedender: "Ik zeg u, dat hij een luiszak is, en een luiszak is geen eerste luitenant!"

Aldus sprak Rau van zijn collega's. Met de manschappen ging hij nog brutaler om. Hij bukte zich alleen, wanneer ook met tegenzin, voor de manschappen en onderofficieren, die al te goed zijn dieverijen kenden. Zijn ondergeschikten noemden hem nooit anders, dan de "zwijnstand" en de Belgen heetten hem "de roverrijder". Hij had veel van een echte roverhoofdman, zoals hij daar door de straten van Gent liep met somber gezicht, in zijn grote pelerine en met hoog opstaande kraag.

In het burgerlijk leven was hij inspecteur van een pannenfabriek. Toen hij later, dank aan zijn kruiperigheid, de

twee sterren van ritmeester wist te ontfutselen steeg ook zijn maatschappelijke positie tot "directeur van de pannenbakkerij" en ten slotte werd zelfs deze titel veranderd in "eigenaar van een pannenbakkerij". Maar toen had hij met zijn roofpartijen reeds zoveel verdiend, dat hij niet een, maar wel tien grote pannenbakkerijen had kunnen opzetten.

Ritmeester Rau was echter ook de grootste smokkelaar in levensmiddelen van de hele etappe Gent. Niettegenstaande hij van rechtswege enkel zijn vrouw, haar dienstmeisje en schoothondje en zijn zuster te Posen te verzorgen had, stapelde hij hele massa's levensmiddelen op, om ze dan ineens aan zijn adres te Charlottenburg af te zenden.

Bij het bouwbestuur 4 eiste hij hout voor de dienst, bij de etappeninspectie vroeg hij dringend twee schrijnwerkers, die niets anders moesten doen dan kisten maken. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Bovendien moest zijn koetsier Rosin, wanneer hij niet moest uitrijden, zonder ophouden grote kisten met kleine afdelingen maken, en daarin werden honderden eieren naar de Dernburgstraat te Charlottenburg gestuurd.

Midden in een kleedkamer van het Zuidstation liet Rau door een bijzondere ordonnans een dozijn ganzen kweken. Wanneer de diertjes ver genoeg waren werden ze geslacht en naar Charlottenburg gezonden, en er kwam een nieuw dozijn ganzen in de plaats. Dit duurde tot de revolutie uitbrak, de

ordonnans zonder werk stond en de reusachtige bedriegerijen van de ritmeester Rau eindelijk gedaan waren.

De "eerlijke" Rau vertrouwde niemand. Hij sloot zich soms urenlang in zijn bureau op en woog daar als een echte levensmiddelenhandelaar in het groot, hele massa's boter, meel, smout, spek, gerookt vlees en peulvruchten en telde eieren. Hij pakte de meeste zendingen zelf in de kisten en wanneer een ondergeschikte eens schuchter aan zijn deur kwam kloppen om een inlichting of een handtekening te vragen, of hij kwam hem mededelen, dat een officier hem over de dienst wilde spreken, sprong hij woedend op en vloekte als een bezetene. Het was alsof een spin hem opeens gestoken had en hij schreeuwde: "Wat moet deze verdomde strontvent nu weeral hebben. Wanneer ik eens aan het werk ben, word ik onmiddellijk weer gestoord! Zeg, onderofficier, smijt die verdomde luiszak maar buiten!"

Deze "verdoemde strontvent" of "verdomde luiszak" was meestal een in lompen geklede frontofficier, die zich kwam aanmelden bij ritmeester Rau om een nieuw uniform te vragen.

De "zwijnstand" was echter tegenover de officieren, die een zekere waardigheid bezaten in de etappeninspectie of bij het oppercommando niet zo brutaal. Hij wist te goed, dat ze hem veel schade konden doen lijden of hem veel voordeel doen, en daarom trachtte hij hen te winnen door een liefvallige en beleefde houding. Hij gaf hun uniformen en stoffen, zoveel ze

wilden en schonk hen alles gratis of voor een belachelijke prijs. Daarom echter moesten de frontofficieren die hem in zijn dieverijen niet konden bevoordelingen het uitzweten: hij deed hen voor een uniformstuk zoveel te meer betalen.

Luitenant Haarmann, de zogenaamde "slanke Emil", leider van het garnizoensbestuur Gent, was zijn bijzonderste vriend, omdat deze hem steeds grote hoeveelheden levensmiddelen leverde, die gestolen werden in de messen voor officieren of in de soldatenkringen. De "slanke Emil" kreeg stof zoveel hij wilde. Toen een officier van het depot deed opmerken, dat de "slanke Emil" zoveel stoffen nodig had, riep ritmeester Rau luid: "natuurlijk krijgt luitenant Haarmann stoffen; hij heeft vlees en worst in overvloed!"

Op zekere dag kreeg ritmeester Rau een adjudant en dat was een oudere en werkelijk eerlijke landweerluitenant. Op deze adjudant was hij woedend, want hij wilde niet alleen niet meedoen in de schelmerijen van ritmeester Rau, maar begon hem zelfs op de vingers te zien. Maar de ritmeester deed zijn voordeel met zijn goede betrekkingen en de nieuwe adjudant, die hem in de weg stond, werd opeens verzet naar een plaatsje waar hij de donkere zaken van de trouwe ritmeester niet meer kon schaden.

Om zijn rechten voor de toekomst te verzekeren tegen een dergelijke dwaze adjudant, gebruikte ritmeester Rau alle middelen om de bevordering van zijn onderofficier Schäfer, die intussen reeds officier-plaatsvervanger geworden was, in

de hand te werken. Hij deelde aan de toonaangevende besturen op de vrijgevigste wijze boter, spek en smout uit en bereikte ten slotte toch zijn doel: Schäfer, die nochtans niet kon bewijzen, dat hij zes maanden frontdienst gedaan had, werd toch tot luitenant bevorderd. En daar feitelijk geen plaats van luitenant vrij was, maakten de met boter, eieren, spek, smout en stoffen gebombardeerde machten een plaats van luitenant vrij in het landstorminfanteriebataljon Dortmund, dat in het gebied van de etappe stond. Dat ging zeer eenvoudig: een luitenant van het bataljon werd naar een ander troependeel geschoven en Schäfer zat in zijn plaats. Toen hij echter zijn bekwaamheden als officier op een parade moest tonen, en de etappeninspecteur de generaal der cavalerie Wolfgang von Unger op het Sint-Pietersplein in hoogsteigen persoon die parade wilde afnemen, zat de beschermeling van Rau zeer "in nesten". Maar men hielp hem weer door de compagnie die de parade moest doen, samen te stellen uit goed geoefende manschappen, die om zo te zeggen vanzelf alle noodzakelijke bevelen stipt uitvoerden, zonder acht te geven op de commando's van de nieuwbakken luitenant Schäfer. En alles werd zo gearrangeerd, dat de gewetensvolle generaal, die de eigenaardige geschiedenis van Schäfer's bevordering niet kende, hem voor de manschappen het bekwaamheidsbewijs van koninklijke Pruisische luitenant gaf en ter gelegenheid van zijn bevordering op de gewone vriendelijke wijze gelukwensde.

Vanaf dat ogenblik was Schäfer nu ook de werkelijke adjudant van de ritmeester Rau en nu moest deze niet meer vrezen,

dat de etappeninspectie een wildvreemde "zwijnstand", "strontvent", "lummel", of "luiszak" als nieuwe adjudant naast hem zou zetten, die dan evenals de andere dommeriken weer zijn nieuwsgierige neus zou komen steken in andermans zaken.

Ritmeester Rau had niet alleen een goed hart voor zijn spitsbroeder Schäfer, maar hij hield ook veel van zijn ingewijde ondergeschikten, die ongeveer met vijftig waren. Toen de officier van verpleging en de kok hem op zekere dag kwamen berichten, dat er geen gram boter en geen enkel ei meer in de keuken was (Rau gebruikte de levensmiddelen voor zijn eigen handel) vroeg de ritmeester onmiddellijk telefonische aansluiting met de beruchte onderofficier Ganszert, die de bestuurder was van de landbouwafdeling der etappenkommandantuur Gent en zegde hem, dat zijn "arme duivels" bijna verhongerd waren, daar er noch boter noch eieren meer in de keuken waren.

Dit noodgeschreeuw had succes. Ganszert stuurde onmiddellijk 10 kg boter en 500 eieren naar de keuken van Rau's manschappen, maar de ritmeester nam ze zelf in ontvangst en sloot alles voorzichtig weg.

Toen de kok vroeg om toch een paar kilo boter en honderd eieren te krijgen voor de keuken, verklaarde de goedgehartige ritmeester met droevig gezicht, dat hij niets kon geven, daar hij eerst nog enige hoge heren van de etappeninspectie van boter en eieren moest voorzien...

Daarbij bleef het. De "arme duivels" zagen weer geen gram boter en geen enkel ei, maar mochten spoedig een hele reeks postpakketjes, waarin hun boter en hun eieren zorgvuldig verpakt waren naar de Dernburgstraat, nr 26 te Charlottenburg verzenden.

Iedere verzending van het klerendepot naar Bonn, later naar Wittenau, voerde ten minste honderd postpakketten en een hele reeks grote kisten mee naar Duitsland. Deze bevatten de samengeroofde levensmiddelen van de ritmeester Rau. De postbedienden van Bonn en Wittenau waren beginnen verdenken, en ten einde hun stilzwijgen te kopen voorzag de ritmeester hen bijtijds van boter en eieren.

Deze "dienst"verzendingen kwamen dikwijls voor. Want Rau achtte ze noodzakelijk van het ogenblik af, dat hij honderd pakketten en kisten verzameld had. De overige plaats van de ijzerenwegwaggen werd dan volgepakt met lege kisten.

Wanneer een soldaat of onderofficier naar huis in verlof ging, moest hij voor de ritmeester Rau steeds een hele lading pakjes meenemen en gaan bestellen te Charlottenburg en te Posen. Een weigering vanwege de pakjesdrager zou de verplaatsing van de man voor gevolg gehad hebben. Niettegenstaande Rau met zijn bedriegerijen reuzensommen verdiende, was hij voor zijn ondergeschikte verlofgangers, die hij zodanig met pakjes overlaadde, dat ze er bijna onder bezweken, uiterst gierig. Zijn ordonnans Israël, die eens twee grote kisten naar Charlottenburg moest brengen en voor het

transport van het station naar de Dernburgstraat twaalf mark uitgaf, kreeg van de vrouw van de ritmeester "allergenadigst" twee mark!

Deze dame was schijnbaar even zo wantrouwend als haar "eerlijke" echtgenoot. Een verlofganger, die drie grote pakken bij haar af te geven had, vond op zekere dag het dienstmeisje voor een gesloten deur op straat. Op zijn verwonderde vraag, of ze dan geen sleutel had, antwoordde het meisje: "wanneer de genadige vrouw uitgaat, sluit zij altijd het huis en ik moet dan maar wachten tot ze weerkomt!" Ze vreesde, dat het reusachtige magazijn voor levensmiddelen van het ritmeestersechtbaar ook het eerlijke dienstmeisje in verzoeking zou gebracht hebben.

Toen de meeste officieren met het oog op de schaarste van rubber niet meer per auto mochten reizen, deed ritmeester Rau zijn rooftochten per auto. Deze werd te zijner beschikking gesteld door het Machienenamt Gent voor zijn "dienstreizen". En op deze reizen zocht ritmeester Rau steeds met voorliefde de etappenkommandanturen en plaatsen op, waar er iets te "erven" was. Voor de kommandanturen bestond het erfdeel uit goedkope levensmiddelen, voor het proviandbestuur van Tielt uit alcohol, Kortrijk leverde zakdoeken en dan al eens de levensmiddelenpakketjes, die natuurlijk eigenlijk niet voor de ritmeester Rau maar voor de zieke en gekwetste soldaten bestemd waren.

Maar alles gebeurde op grond van het spreekwoord: "De ene hand wast de andere!"

EINDE

